

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1) การดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาถึงความได้เปรียบ-เสียเปรียบระหว่าง เคหะชุมชนชนเมืองที่มีแหล่งงาน และไม่มีแหล่งงานนี้ได้แบ่งขั้นตอนของการศึกษาวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ

- ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คือ
- (ก) ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับทำเลที่ตั้งของที่อยู่อาศัย
 - (ข) ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับทำเลที่ตั้งของที่ทำงาน
 - (ค) แนวความคิด ความสัมพันธ์ระหว่างที่อยู่อาศัยและที่ทำงาน
 - (ง) สภาพความสัมพันธ์ของที่อยู่อาศัยและที่ทำงานในประเทศไทยและต่างประเทศ

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในระดับทุติยภูมิ และตติยภูมิ ที่เกี่ยวกับการศึกษา นี้ จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องคือ

- (ก) การเคหะแห่งชาติ และสำนักงานดูแล เคหะชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษานี้คือ
สำนักงานดูแลเคหะชุมชน บางนา
สำนักงานดูแลเคหะชุมชน รามอินทรา
สำนักงานดูแลเคหะชุมชน บางชัน
สำนักงานดูแลเคหะชุมชน นวนคร
- (ข) การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- (ค) กรมแผนที่ทหาร ฯลฯ

ซึ่งข้อมูลที่ได้ จะเป็นข้อมูลที่เกี่ยวกับ

- สภาพพื้นฐานทั่วไปของเคหะชุมชนศึกษาทั้ง 4 แห่ง
- ผังบริเวณของเคหะชุมชนศึกษา

- จำนวนหน่วยที่อยู่อาศัยที่มีผู้เช่าอยู่อาศัยในปัจจุบัน
- ผังบริเวณของนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และโครงการเมืองบริวารนวนคร
- แผนที่แต่ละเขตที่เคหะชุมชนแต่ละแห่งตั้งอยู่ (มาตราส่วน 1 : 20,000) เพื่อพิจารณาถึง ย่านการค้า โรงงานอุตสาหกรรม สถานศึกษา สถานรักษาพยาบาล และสถานที่ราชการโดยรอบแต่ละชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในระดับปฐมภูมิ โดยการ

(ก) การสำรวจ เกี่ยวกับ

- สภาพการดำรงชีวิตและการทำงานของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนศึกษา
- สภาพสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในเคหะชุมชนศึกษา
- สภาพแวดล้อมของโครงการเคหะชุมชนศึกษา และในบริเวณโดยรอบเคหะชุมชนแต่ละแห่งด้วย
- การใช้ที่ดินในสภาพปัจจุบันของพื้นที่โดยรอบ โครงการเคหะชุมชนศึกษาแต่ละแห่ง

(ข) การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลทัศนคติและความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ของ

- ผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนศึกษา เพื่อให้ทราบทัศนคติและความพึงพอใจในการอยู่อาศัย และการเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังที่ทำงานของตนในปัจจุบัน รวมทั้งให้ทราบถึงปัญหาในการอยู่อาศัยและการเดินทางเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ ในที่อยู่อาศัยแต่ละแห่ง
- ผู้ดูแลเคหะชุมชน เพื่อให้ทราบปัญหา สภาพทั่วไป และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้น ๆ นับแต่เริ่มเปิดโครงการ (เพื่อเป็นการเปรียบเทียบกับผลจากการสำรวจพื้นที่ และการสัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัย)

(ค) การใช้แบบสอบถาม (questionare) เพื่อให้ทราบถึง

- ที่อยู่อาศัยในอดีต ความพอใจที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน และความต้องการที่อยู่อาศัยในอนาคต
- ข้อมูลของหัวหน้าครอบครัวและสมาชิกในครัวเรือน ในด้านของการเดินทางหรือกิจกรรมในชีวิตประจำตัว ทั้งในด้านการทำงาน

การศึกษา การซื้อสินค้า การรักษาพยาบาล การพักผ่อนหย่อนใจ
รวมทั้งความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านและเวลาว่างในชีวิตประจำวัน

ขั้นตอนที่ 4 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาความได้เปรียบ-เสียเปรียบระหว่างเคหะชุมชนชานเมืองที่มี
แหล่งงานและไม่มีแหล่งงานนี้ จะพิจารณารูปแบบของการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเริ่มจากข้อมูลที่นำมา
พิจารณาในการวิเคราะห์ วิธีการวิเคราะห์ และผลที่ได้จากการวิเคราะห์ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล และผลที่ได้จากการวิเคราะห์ในการศึกษานี้

ข้อมูล	การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
<p>สภาพการใช้ที่ดิน โดยรอบ เคหะชุมชนศึกษาแต่ละแห่ง ในปัจจุบัน</p> <p>- ที่ตั้งของแหล่งกิจกรรมและการบริการต่าง ๆ โดยรอบ เคหะชุมชนศึกษาแต่ละแห่งจากแผนที่ และจากการสำรวจ</p>	<p>พิจารณาที่ตั้งของกลุ่มกิจกรรม บริการต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่โดยรอบ เคหะชุมชนศึกษาแต่ละแห่ง โดยวัดระยะทางจากกลุ่มกิจกรรมบริการ เหล่านั้นมายังชุมชน</p>	<p>ทราบสภาพการใช้ที่ดิน และกิจกรรมบริการต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่โดยรอบ เคหะชุมชนศึกษาแต่ละแห่ง (บรรลุดตามวัตถุประสงค์ที่ 1)</p>
<p>การ เดินทาง เพื่อกิจกรรมในชีวิตประจำวัน โดยพิจารณา</p> <p>- ที่ตั้งและระยะห่างจากชุมชนของแหล่งกิจกรรมที่ผู้อยู่อาศัยไปใช้บริการ</p> <p>- ปริมาณของผู้อยู่อาศัยที่เดินทางไปใช้บริการ ในแต่ละกิจกรรม</p>	<p>วิเคราะห์ เปรียบเทียบในระหว่าง เคหะชุมชนศึกษาแต่ละแห่ง</p> <p>(1) ผู้อยู่อาศัยในแต่ละชุมชน เดินทางไปใช้บริการจากแหล่งกิจกรรมที่ใด และเป็นระยะทางในการเดินทาง เท่าใด อีกทั้งมีผู้อยู่อาศัย เป็นจำนวน เท่าใด ที่ไปใช้บริการยังแหล่งบริการดังกล่าว (พิจารณาเป็นร้อยละ)</p> <p>(2) พิจารณาพฤติกรรมการใช้บริการต่าง ๆ ของผู้อยู่อาศัย ทั้ง 4 ชุมชนศึกษา ในแต่ละกิจกรรมว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และพฤติกรรมในกิจกรรมดังกล่าวมีลักษณะ เฉพาะกลุ่มหรือไม่อีกด้วย</p>	<p>จะทราบถึงลักษณะและรูปแบบของผู้อยู่อาศัยใน เคหะชุมชนศึกษาแต่ละแห่ง (บรรลุดตามวัตถุประสงค์ที่ 2)</p>

ตารางที่ 3.1(ต่อ)

ข้อมูล	การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
<p>ข้อมูลการเดินทางเพื่อกิจกรรมในชีวิตประจำวันอื่น ๆ ในด้านระยะทาง เวลา และค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้อยู่อาศัยในชุมชนศึกษาแต่ละแห่ง</p>	<ol style="list-style-type: none"> (1) นำข้อมูลในด้านระยะทาง เวลา และค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพื่อกิจกรรมแต่ละชุมชน มาหาค่าเฉลี่ย (mean, mode หรือ median ตามความเหมาะสม) เพื่อเปรียบเทียบความสิ้นเปลืองในระหว่างชุมชน (2) จากผลการพิจารณาค่าเฉลี่ยแสดงความสิ้นเปลืองในการเดินทางของแต่ละกิจกรรมแต่ละประเภทนำผลจากค่าเฉลี่ยมาให้ค่าคะแนน และรวมผลคะแนนที่ได้ (3) นำผลรวมคะแนนของกิจกรรมการเดินทางแต่ละประเภทมารวมกันอีกครั้ง โดยให้ค่าน้ำหนักตามความสำคัญของแต่ละกิจกรรมก่อน ซึ่งจะสามารถสรุปผลความได้เปรียบ-เสียเปรียบในการเดินทางของแต่ละชุมชน 	<p>จะทราบถึงความได้เปรียบ-เสียเปรียบในระหว่างแต่ละชุมชนแต่ละแห่งในด้านการเดินทางเพื่อกิจกรรมในชีวิตประจำวันต่าง ๆ</p>

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ข้อมูล	การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
<p>สภาพแวดล้อมของชุมชนจากการสำรวจ และการสัมภาษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขนาดของที่อยู่อาศัย และที่ว่างภายใน แต่ละชุมชน จากข้อมูลโครงการใน ทุกชุมชน - ข้อมูลการมีเวลาว่าง และการใช้ เวลาว่างของผู้อยู่อาศัยในแต่ละ ชุมชนจากการใช้แบบสอบถาม - ข้อมูลความสัมพันธ์กับ เพื่อนบ้านใน แต่ละชุมชนจากการใช้แบบสอบถาม 	<p>(1) นำข้อมูลทั้งใน เชิงคุณภาพและปริมาณจากการศึกษา สภาพแวดล้อมทั้งหมดของชุมชนมาพิจารณาให้ค่าคะแนน และรวมคะแนนทั้งหมดที่ได้ ซึ่งจะสามารถสรุปผลความ ได้เปรียบ-เสียเปรียบ ในด้านสิ่งแวดล้อมของแต่ละชุมชน</p> <p>(2) นำข้อมูลการมีเวลาว่าง การใช้เวลาว่าง และความ สัมพันธ์กับ เพื่อนบ้านในระหว่างชุมชนมา เปรียบ เทียบกัน ด้วยตารางและแผนภูมิ</p>	<p>จะทราบถึงความได้เปรียบ-เสียเปรียบในระหว่าง เคหะชุมชนแต่ละแห่งในด้านสภาพแวดล้อม และ จะทราบถึงผลสืบเนื่องจากสภาพแวดล้อมของแต่ละ ชุมชนทางด้านสังคม</p>
<p>สภาพสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ทั้งใน เชิงคุณภาพและปริมาณ ตาม วัตถุประสงค์ของโครงการ เคหะชุมชน แต่ละแห่ง และจากการสำรวจใน สภาพจริง</p>	<p>นำข้อมูลทั้งใน เชิงคุณภาพและปริมาณของสาธารณูปโภคและ สาธารณูปการ จากการศึกษาทั้งหมดมาพิจารณาให้ค่าคะแนน และเข้ากระบวนการให้ค่าน้ำหนัก แต่มีปัจจัยสาธารณูปโภคและ สาธารณูปการตามความสำคัญ และรวมผลคะแนนรวม เป็นความ ได้เปรียบ-เสียเปรียบในด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ของแต่ละชุมชน</p>	<p>จะทราบถึง ความได้เปรียบ-เสียเปรียบในระหว่าง เคหะชุมชนศึกษาแต่ละแห่งในด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ</p>

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ข้อมูล	การวิเคราะห์	ผลการวิเคราะห์
<p>ผลการศึกษาจากความได้เปรียบ-เสียเปรียบในด้านการเดินทาง, สภาพแวดล้อมของแต่ละชุมชนและสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ</p>	<p>นำผลการศึกษาความได้เปรียบ-เสียเปรียบของเคหะชุมชนศึกษาทั้งหมดใน 3 ด้านมาพิจารณาความได้เปรียบ-เสียเปรียบของเคหะชุมชนแต่ละแห่งโดยรวมมาเข้ากระบวนการให้ค่าน้ำหนักแก่การเดินทาง, สภาพแวดล้อม และสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ และรวมคะแนนอีกครั้ง</p>	<p>จะทราบถึง ความได้เปรียบ-เสียเปรียบในระหว่างเคหะชุมชนศึกษาแต่ละแห่งในทุกด้านของการอยู่อาศัย (บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ 3)</p>

ซึ่งจากผลของวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว จะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ กล่าวคือ จะทราบถึง

วัตถุประสงค์ที่ 1 ของการศึกษานี้ คือ สภาพการใช้ที่ดินและกิจกรรมบริการต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่โดยรอบ เคหะชุมชนศึกษาแต่ละแห่ง

วัตถุประสงค์ที่ 2 คือ ลักษณะและรูปแบบของการอยู่อาศัยใน เคหะชุมชนศึกษาแต่ละแห่ง ๆ

วัตถุประสงค์ที่ 3 คือ ความได้เปรียบ-เสียเปรียบของการอยู่อาศัยในระหว่าง เคหะชุมชนชานเมืองที่มีแหล่งงานและไม่มีแหล่งงาน

3.2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาความได้เปรียบ-เสียเปรียบนี้จำเป็นต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในระดับปฐมภูมิ โดยการใช้แบบสอบถามเพื่อให้ทราบข้อมูลใน 3 ด้านของผู้อยู่อาศัย คือที่อยู่อาศัยทั้งอดีต ปัจจุบันและความต้องการที่อยู่อาศัยในอนาคต

- ข้อมูลส่วนตัวของผู้อยู่อาศัยในการเดินทางไปทำงานและกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

- ทักษะเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและที่ทำงานปัจจุบัน และที่ทำงานที่พึงปรารถนา ซึ่งต้องใช้แบบสอบถามส่งลงในผู้อยู่อาศัยในแต่ละโครงการเป็นจำนวน และสัดส่วนที่เหมาะสมต่อความต้องการของการศึกษาและเหมาะสมกับเวลาที่จะใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ดังนั้นเพื่อให้การสุ่มตัวอย่างครั้งนี้ได้ตัวอย่างซึ่งสามารถนำมาศึกษาเปรียบเทียบกันได้อย่างปราศจากอคติ และมีความเชื่อถือได้ จึงได้ตั้งเกณฑ์ในการสุ่มหรือคัดเลือกตัวอย่างที่เหมาะสม โดยจัดเป็นระบบการสุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษา นี้เป็นขั้นตอนดังนี้คือ

(3.2.1) ประชากร ประชากรของการศึกษานี้ คือผู้ทำงานหารายได้หลักให้กับครัวเรือน (หรือโดยทั่วไปคือหัวหน้าครัวเรือน) ซึ่งจะต้องเป็นผู้เดินทางไปทำงานภายนอกที่อยู่อาศัยอีกด้วยนั่นคือ ในแต่ละชุมชนจะมีตัวแทนซึ่งเป็นตัวอย่างของเคหะชุมชนนั้น ๆ เพียงบุคคลเดียวเท่านั้น ซึ่งบุคคลนี้จะเป็นผู้เสนอทัศนคติและแนวความคิดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย และที่ทำงานของตนเอง ทั้งในด้านความพอใจ และแนวทางการปรับปรุงการดำเนินชีวิตของตนเอง

(3.2.2) ขอบเขตของประชากร ประชากรของการศึกษาวิจัยนี้ คือตัวแทนของผู้ประกอบอาชีพภายนอกที่อยู่อาศัย 1 คน จากแต่ละครอบครัว ซึ่งควรจะมีค่าเท่ากับจำนวนยูนิตของ

ที่อยู่อาศัยทั้งหมดคือ 3,587 ยูนิต ซึ่งจะมีจำนวนตัวแทนของผู้ประกอบอาชีพจากแต่ละครอบครัว (ที่มากที่สุด) เป็นจำนวน 3,587 คนด้วย ซึ่งจะเป็นประชากรของเคหะชุมชนบางชั้น 916 คน เคหะชุมชนบางนา 1,656 คน เคหะชุมชนรามอินทรา 448 คน และเคหะชุมชนของการเคหะแห่งชาติในนครเป็นจำนวน 756 คน แต่ในสภาพปัจจุบันที่กำลังศึกษานี้ ในเคหะชุมชนบางแห่งมีประชากรอยู่ไม่เต็มทั้งโครงการ คือ เคหะชุมชนบางชั้นมีผู้เข้าอยู่ในโครงการ เคหะชุมชนบางชั้นเพียง 872 หน่วย (ซึ่งมีที่อยู่อาศัยว่าง 44 หน่วย) เคหะชุมชนรามอินทรา มีผู้เข้าอยู่อาศัยในโครงการแฟลต 5 ชั้น เพียง 80% ของหน่วยที่อยู่อาศัยทั้งหมด ซึ่งมีผู้เข้าอยู่อาศัยในโครงการนี้ประมาณ 350 หน่วยที่อยู่อาศัย ส่วนในโครงการเคหะชุมชนบางนาและนวมครมีผู้อยู่อาศัยเต็มโครงการ คือมีผู้เข้าอยู่อาศัยในโครงการ 1,656 หน่วย และ 765 หน่วยที่อยู่อาศัยตามลำดับ ดังนั้น จำนวนตัวแทนของผู้ประกอบอาชีพจากแต่ละครอบครัว ในปัจจุบันจึงเป็น 3,634 คน

(3.3.3) การกำหนดขนาดของตัวอย่าง ขนาดของตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษานี้ได้เลือกเกณฑ์ในการกำหนดขนาดของตัวอย่างเป็น 10% ของจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากตามหลักสถิตินั้น การกำหนดขนาดของตัวอย่างจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของแต่ละกรณี ถ้าหากประชากรที่จะสุ่มตัวอย่างมีความเป็นเอกพันธ์ (homogeneous) หรือคล้ายคลึงกัน ในลักษณะต่าง ๆ ของประชากรนั้น ๆ ผู้วิจัยก็สามารถสุ่มตัวอย่างในขนาดเล็กได้ เพราะไม่ว่าจะเลือกขนาดของตัวอย่างเพิ่มสูงขึ้นเพียงใดก็ตาม ผลที่ได้ก็จะ เป็นไปในลักษณะเดียวกัน แต่ถ้าประชากรนั้นไม่มีความเป็นเอกพันธ์คือ มีความเปลี่ยนแปลง หรือผันแปรในลักษณะความแตกต่างของข้อมูลสูง ก็จะต้องให้ขนาดของตัวอย่างมีจำนวนมากพอ จึงจะสามารถสรุปผลการศึกษาริวิจัยได้โดยไม่มีความคลาดเคลื่อน ในการเลือกขนาดของตัวอย่าง ในการศึกษาเคหะชุมชนชานเมือง ดังกล่าวนี้อีกเช่นกัน ประชากรของเคหะชุมชนบางชั้นและบางนา มีขนาดใหญ่ (ขนาดตั้งแต่ 800-1,000 หน่วยขึ้นไป) ซึ่งตามเกณฑ์ในการกำหนดขนาดของตัวอย่างโดยทั่วไปแล้ว จะสามารถใช้เกณฑ์เลือกขนาดของตัวอย่าง 10% ของจำนวนประชากรได้ เพราะขนาดของตัวอย่างที่ได้จะมีขนาดใหญ่ พอที่จะเป็นตัวแทนนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ของประชากรทั้งหมดได้

แต่สำหรับโครงการเคหะชุมชนรามอินทราและนวมครนั้น มีจำนวนของประชากรน้อยกว่า 1,000 หน่วย (350 และ 756 หน่วย ซึ่งในกรณีนี้ เมื่อพิจารณาแต่ละโครงการ จะเห็นได้ว่า โครงการเคหะชุมชนนวมครนั้นเป็นเคหะชุมชนเพื่อการอยู่อาศัยของผู้ทำงานในบริเวณโครงการเมืองบริวารนวมคร และบริเวณรังสิต อันเป็นบริเวณใกล้เคียงกับที่อยู่อาศัย ซึ่งลักษณะการ

ทำงาน อาชีพ รายได้ ของผู้ทำงานของแต่ละครอบครัว (ซึ่งเป็นประชากรที่ต้องการสุ่มตัวอย่าง) อยู่ในลักษณะเดียวกันทำให้สภาพต่าง ๆ ของผู้อยู่อาศัยทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนทัศนคติต่าง ๆ เกี่ยวกับที่อยู่อาศัย และการเดินทางไปทำงาน มีความคล้ายคลึงกันค่อนข้างสูง สภาพความคล้ายคลึงในกลุ่มประชากรของผู้อยู่อาศัยในโครงการดังกล่าวสอดคล้องกับ แนวความคิดทางสถิติที่ได้อ้างถึงข้างต้น ในการวิจัยนี้จึงสามารถเลือกตัวอย่างเพียง 10% ของประชากรทั้งหมดได้

และสำหรับผู้อยู่อาศัยในโครงการ เคหะชุมชนรามอินทรา นั้น จากการทดลองสุ่มตัวอย่างผู้อยู่อาศัยประมาณ 15% ของจำนวนที่อยู่อาศัยทั้งหมดพบว่า ผู้อยู่อาศัยจากแต่ละครอบครัวซึ่งประกอบอาชีพแล้วนั้น ได้ผลการสุ่มตัวอย่างว่ามีผู้ประกอบรับราชการ (ข้าราชการชั้นผู้น้อย) เป็นส่วนใหญ่ รองลงไป เป็นผู้มีอาชีพทำงานในบริษัทต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่นั้น มีที่ตั้งของแหล่งงานอยู่ในเขตพญาไทมากที่สุด ดังนั้นในการคัดเลือกตัวอย่างของการศึกษานี้จึงต้องสุ่มตัวอย่างเฉพาะตัวอย่างที่สอดคล้องกับฐานนิยมส่วนใหญ่ของประชากรในเคหะชุมชนแห่งนี้ คือ เป็นผู้มีแหล่งงานในเขตพญาไท ซึ่งการกำหนดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวนี้ก็เพื่อมิให้เกิดความได้เปรียบ-เสียเปรียบกว่ากัน ภายในเคหะชุมชนแห่งเดียวกัน เพราะกลุ่มตัวอย่างที่จะได้มาจากการเลือกฐานนิยมนี้ จะเป็นกลุ่มบุคคลที่มีสภาพทางสังคม เศรษฐกิจใกล้เคียงกัน คือมีชีวิตประจำวัน การเดินทางไปทำงาน และกิจกรรมในชีวิตประจำวันอื่น ๆ คล้ายคลึงกันซึ่งการที่มีสภาพทางเศรษฐกิจ ฐานะ รายได้ใกล้เคียงกัน เพราะกลุ่มประชากรนี้ มีอาชีพเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย และพนักงานสามัญในบริษัทต่าง ๆ ของเขตพญาไท ดังนั้นฐานะและอำนาจการซื้อ จึงมีสภาพใกล้เคียงกันมาก สภาพความคล้ายคลึงในกลุ่มตัวอย่างของผู้อยู่อาศัย ที่คัดเลือกจากโครงการดังกล่าว จึงสามารถจะสุ่มตัวอย่างจากประชากรตามเกณฑ์ฐานนิยมที่ต้องการนี้ได้ ใน 10% โดยไม่มีความคลาดเคลื่อนของข้อมูลเกิดขึ้นได้

สรุปได้ว่า ในการสุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษาความได้เปรียบ-เสียเปรียบระหว่างเคหะชุมชนชานเมืองที่มีแหล่งงานและไม่มีแหล่งงาน ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการเลือกขนาดตัวอย่าง 10% ของประชากรทั้งหมด คือ ขนาดตัวอย่างสูงสุดมีจำนวน 363 หน่วย โดยในบางพื้นที่ศึกษาสามารถสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) ได้เลย คือ สมาชิกทั้งหมดของประชากรนั้นมีโอกาสที่จะได้รับเลือกเป็นตัวแทนเท่ากัน โดยแต่ละตัวอย่างมีความเป็นอิสระไม่ขึ้นแก่กัน ซึ่งวิธีนี้จะใช้ในเคหะชุมชนชานเมืองที่มีแหล่งงาน แต่ในโครงการเคหะชุมชนชานเมืองที่ไม่มีแหล่งงานนั้นคือ เคหะชุมชนบางนาและรามอินทรา นั้น หากมีการสุ่มตัวอย่างลงใน

เคหะชุมชนทั้งสองเลย โดยมีได้มีการตั้งเงื่อนไข หรือกฎเกณฑ์ในการลุ่มตัวอย่าง เพื่อการศึกษา
จะก่อให้เกิดปัญหาในการเปรียบเทียบความได้เปรียบ-เสียเปรียบระหว่างเคหะชุมชนทั้ง 2 รูปแบบ
ได้ เพราะภายในเคหะชุมชนทั้ง 2 เองนั้น (บางนาและรามอินทรา) ก็เกิดความได้เปรียบกว่ากัน
ภายในตนเอง เนื่องจากสภาพภายในด้านการค้าชีวิต การเดินทางไปทำงาน ความพอใจในที่อยู่
อาศัยและแหล่งงานจะมีความหลากหลายจากกัน เป็นหลายกรณี ดังนั้นเพื่อความเหมาะสมจึงควร
เลือกเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสมของเคหะชุมชนที่ไม่มีแหล่งงานขึ้น เพื่อให้
ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมที่สุดก่อน จากนั้นจึงลุ่มตัวอย่างลงในเคหะชุมชนที่ต้องการ ภายในกลุ่ม
ตัวอย่างที่เหมาะสมนั้น เป็นจำนวน 10% ของประชากรที่ต้องการศึกษาในชั้นต่อไปได้

(3.2.4) เกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมของเคหะชุมชนที่ไม่มีแหล่งงาน

ในการศึกษาถึงความได้เปรียบ-เสียเปรียบในระหว่างเคหะชุมชนชานเมือง
ที่มีแหล่งงานและไม่มีแหล่งงานนี้ เป็นการศึกษาวิเคราะห์ถึงความได้เปรียบ-เสียเปรียบต่อกัน อัน
เกิดจากการอยู่อาศัย ในที่อยู่อาศัยซึ่งมีที่ตั้งอยู่ใกล้และไกลจากแหล่งงาน ดังนั้นสิ่งที่เป็นปัจจัย
สำคัญที่จะชี้ถึงความได้เปรียบ-เสียเปรียบประการหนึ่งก็คือ ที่ตั้งของแหล่งงาน ในกรณีที่ได้เลือก
เคหะชุมชนชานเมืองที่มีแหล่งงานอยู่ด้วยนั้น จะสามารถลุ่มตัวอย่างลงในที่อยู่อาศัยของเคหะชุมชน
นั้น ๆ ได้เลย เพราะแทบทุกหน่วยของที่อยู่อาศัยจะมีผู้ประกอบการอาชีพในแหล่งงานใกล้เคียงกัน ๆ
อยู่ด้วย (ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ต้องการศึกษา) ทำให้การลุ่มตัวอย่างกลุ่มประชากรที่มีการ
ประกอบอาชีพนอกที่อยู่อาศัยดังกล่าว ไม่มีปัญหาหรืออุปสรรคใด ๆ เพราะผู้ประกอบการส่วนใหญ่
จะมีแหล่งงานอยู่ในบริเวณแหล่งงานที่ใกล้เคียงกับที่อยู่นั้น ๆ อยู่แล้ว (โดยเฉพาะเคหะชุมชน
บางชัน ผู้อยู่อาศัยต้องมีสมาชิกคนใดคนหนึ่งของครอบครัวประกอบอาชีพในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน
จึงมีสิทธิเข้าอยู่ในเคหะชุมชนนี้ได้) ดังนั้นภายในกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว จะมีที่ตั้งของแหล่งงานอยู่
ในบริเวณเดียวกัน ซึ่งทำให้ภายในกลุ่มตัวอย่างที่ลุ่มได้จะไม่มีมีความได้เปรียบ-เสียเปรียบต่อกัน
(ในด้านการเดินทางสู่แหล่งงาน ความพอใจในที่อยู่และแหล่งงาน ฯลฯ) แต่ในขณะที่เคหะชุมชน
ชานเมืองที่ไม่มีแหล่งงานอยู่ใกล้เคียงกันนั้น ผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนจะสามารถประกอบอาชีพได้
ในทุกแห่งทั้งใกล้และไกลจากที่อยู่อาศัย โดยอิสระ สภาพดังกล่าวนี้จะเป็นอุปสรรคต่อการ
เปรียบเทียบถึงความได้เปรียบ-เสียเปรียบต่อกัน เพราะกลุ่มตัวอย่างที่จะดำเนินการลุ่มอย่างอิสระ
ภายในเคหะชุมชนประเภทนี้ จะได้ตัวอย่างทั้งในประเภทที่มีแหล่งงานใกล้ที่อยู่อาศัยมาก ไปจนถึง
ตัวอย่างประเภทที่มีแหล่งงานอยู่ไกลจากที่อยู่อาศัยมากอีกเช่นกัน ผลที่ได้จากการลุ่มตัวอย่างโดย

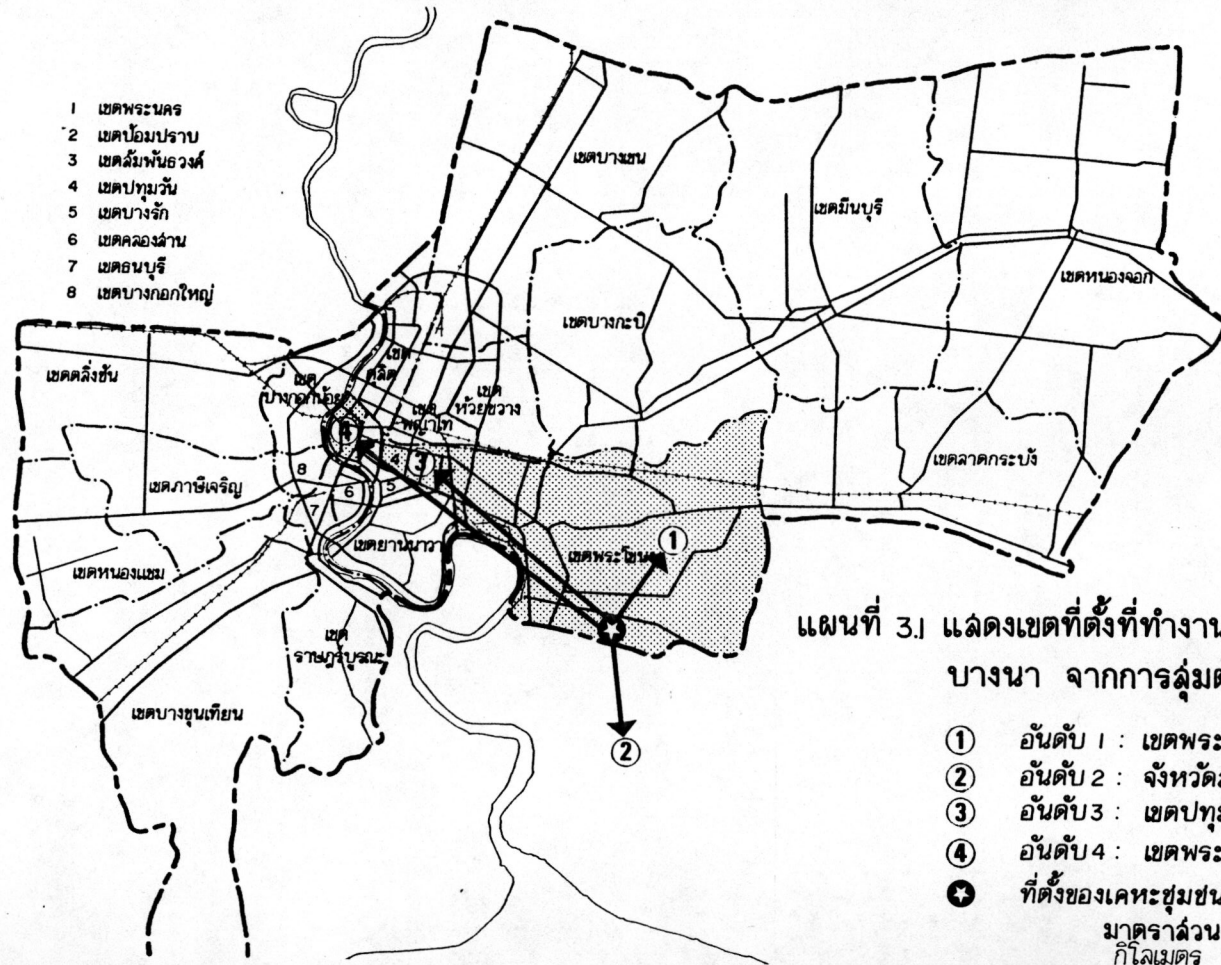
อิสระดังกล่าว จะทำให้ได้ผลที่มีความได้เปรียบ-เสียเปรียบกว่ากัน ภายในคณะชุมชนเดียวกัน และไม่มีลักษณะของข้อมูลในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว จึงควรเลือกหากลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสม โดยจะไม่ก่อให้เกิดปัญหา ความได้เปรียบ-เสียเปรียบระหว่างคณะชุมชน 2 รูปแบบดังกล่าวได้ผลที่ถูกต้อง

กลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสม เพื่อเป็นตัวแทนที่ดี ของผู้อยู่อาศัยในคณะชุมชน ชานเมืองที่ไม่มีแหล่งงานนั้น ได้เลือกฐานนิยม (mode) ของเขตที่ตั้งแหล่งงานของผู้ประกอบอาชีพ นอกที่อยู่อาศัย คือเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้อยู่อาศัยในคณะชุมชนชานเมืองที่ไม่มีแหล่งงานและประกอบอาชีพนอกที่อยู่อาศัย โดยจะเลือกเฉพาะผู้อยู่อาศัยซึ่งประกอบอาชีพในเขตที่ผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่ในคณะชุมชนนั้นประกอบอาชีพสูงสุด จากการทดลองสุ่มตัวอย่างในคณะชุมชนชานเมืองที่ไม่มีแหล่งงานในกรณีนี้คือ คณะชุมชนบางนา 100 ครอบครัว และคณะชุมชนรามอินทรา 50 ครอบครัว ซึ่งได้ผลสรุปคือ

ในคณะชุมชนบางนา จากการสุ่มตัวอย่าง 100 ครอบครัว มีผู้ประกอบอาชีพในครอบครัวทั้งหมด 150 คน จากสมาชิกในครอบครัว 355 คน ดังนั้น จึงเป็นผู้ยังอยู่ในวัยศึกษาและว่างงาน 205 คน หรือ 57.75% ของสมาชิกในครอบครัวที่สุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยในผู้ประกอบอาชีพ 150 คนนั้น ประกอบอาชีพในบริษัทและโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 47 ราย หรือ 31% ของผู้ประกอบอาชีพที่สุ่มตัวอย่าง อันดับ 2 คือ รับราชการมี 33 ราย หรือ 22% ของผู้ประกอบอาชีพที่สุ่มตัวอย่างได้ และอันดับ 3 มีอาชีพเป็นลูกจ้างในหน่วยงานเอกชนอื่น ๆ 30 ราย หรือ 20% ของทั้งหมด โดยสถานที่หรือเขตการปกครองที่มีผู้ประกอบอาชีพสูงสุดคือ เขตพระโขนง โดยมีผู้ประกอบอาชีพในเขตนี้สูงสุดถึง 45 ราย หรือ 30% ของทั้งหมดที่สุ่มตัวอย่างได้ โดยมีผู้ประกอบอาชีพในเขตนี้ในทุกลักษณะอาชีพสูงสุด คือรับราชการ ลูกจ้างหน่วยงานเอกชน ลูกจ้างบริษัทและโรงงานอุตสาหกรรม และค้าขาย รองลงไปคือ ผู้ประกอบอาชีพในจังหวัดสมุทรปราการ มี 15% โดยเฉพาะผู้มีอาชีพเป็นลูกจ้างในบริษัทหรือโรงงานอุตสาหกรรมมีจำนวนมาก รองลงไปเป็นลูกจ้างในรัฐวิสาหกิจ และอันดับ 3 เป็นผู้ประกอบอาชีพในคณะสถาน (รับจ้างทั่วไป) มีจำนวน 11% ของสมาชิกในครอบครัวที่สุ่มได้ทั้งหมด

ตารางที่ 3.2 แสดงที่ตั้งสถานที่ทำงานของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนบางนา จากการสุ่มตัวอย่าง 100 ตัวอย่าง

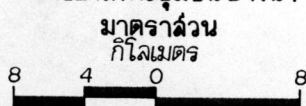
อาชีพ	รับราชการ	ลูกจ้าง รัฐวิสาหกิจ	ลูกจ้างหน่วย งาน เอกชน	ลูกจ้างบริษัท และโรงงาน อุตสาหกรรม	รับจ้างทั่วไป	ค้าขาย	รวม
1) ดุสิต	1	1	-	-	-	-	2
2) พระนคร	8	-	1	-	2	-	11 (7%)
3) สัมพันธวงศ์	-	-	1	-	-	1	2
4) ปทุมวัน	3	2	5	2	-	-	12 (8%)
5) บางรัก	-	-	6	2	-	-	8 (5%)
6) พญาไท	3	-	1	3	-	-	7 (5%)
7) ยานนาวา	-	1	-	3	-	-	4
8) บางเขน	1	-	2	-	-	-	3
9) บางกะปิ	2	-	1	3	-	1	7 (5%)
10) พระโขนง	8	3	10	19	3	2	45 (30%)
11) คลองสาน	1	-	-	-	-	-	1
12) ธนบุรี	-	-	1	-	-	-	1
13) บางกอกน้อย	2	-	-	-	-	-	2
14) บางขุนเทียน	-	-	-	1	-	-	1
15) ราษฎร์บูรณะ	-	-	-	1	-	1	2
16) ในที่อยู่อาศัย	-	-	-	-	15	1	16 (11%)
17) จ.สมุทรปราการ	3	5	2	12	-	1	23 (15%)
18) ต่างจังหวัดอื่น ๆ	1	-	-	1	-	-	2
19) ต่างประเทศ	-	-	-	1	-	-	1
รวม	33 (22%)	12 (8%)	30 (20%)	47 (31%)	21 (14%)	7 (5%)	150 (100%)

- 1 เขตพระนคร
- 2 เขตป้อมปราบ
- 3 เขตสัมพันธวงศ์
- 4 เขตปทุมวัน
- 5 เขตบางรัก
- 6 เขตคลองสาน
- 7 เขตธนบุรี
- 8 เขตบางกอกใหญ่

แผนที่ 3.1 แสดงเขตที่ตั้งที่ทำงานของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนบางนา จากการสุ่มตัวอย่าง

- ① อันดับ 1 : เขตพระโขนง
- ② อันดับ 2 : จังหวัดฉะเชิงเทรา
- ③ อันดับ 3 : เขตปทุมวัน
- ④ อันดับ 4 : เขตพระนคร
- ★ ที่ตั้งของเคหะชุมชนบางนา

การศึกษาความได้เปรียบ - เสียเปรียบระหว่างเคหะชุมชนชานเมืองที่มีแหล่งงานและไม่มีแหล่งงาน

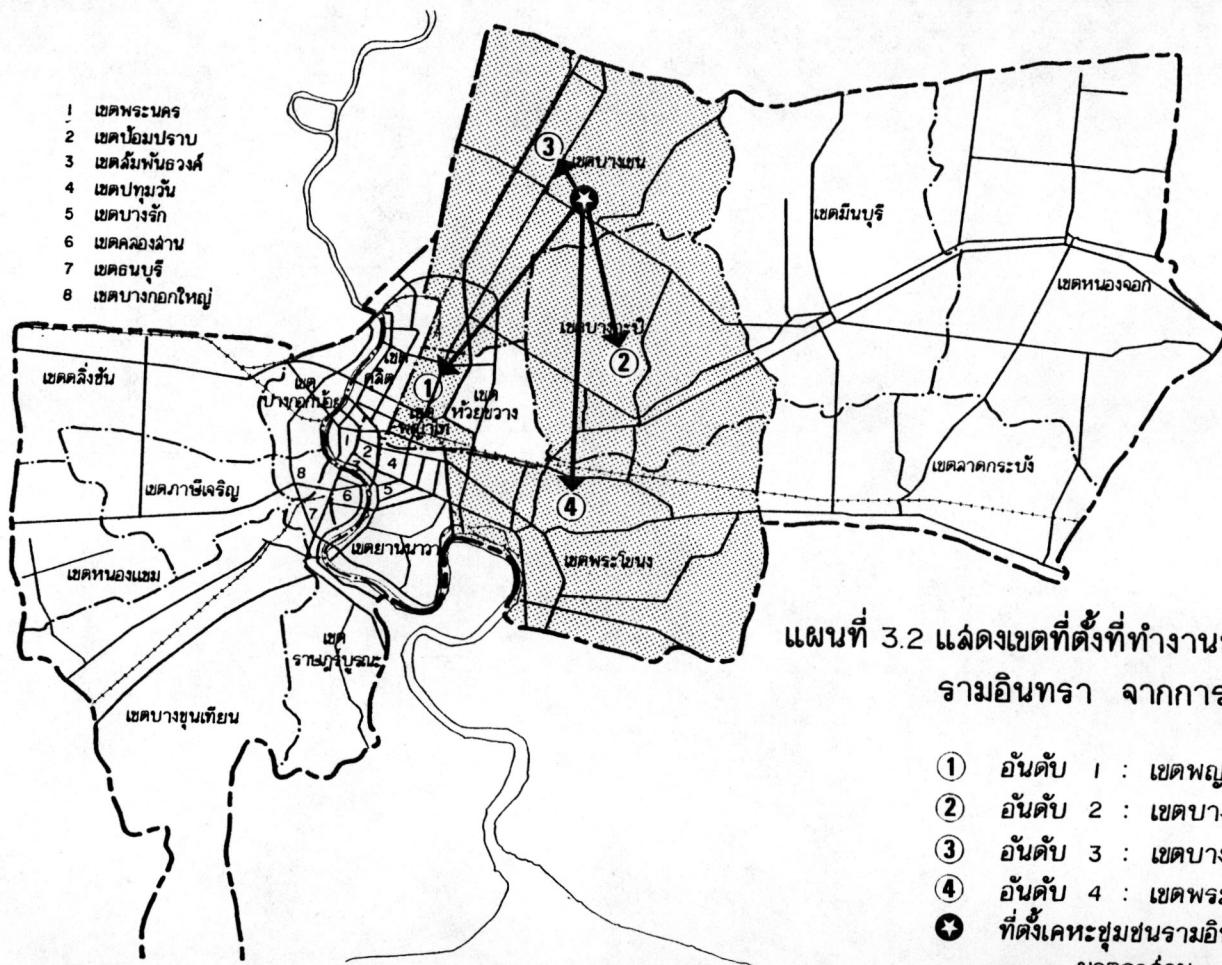
ส่วนในเคหะชุมชนรามอินทรา จากการสุ่มตัวอย่าง 50 ครอบครัว มีผู้ประกอบอาชีพในครอบครัวทั้งหมด 80 คน จากสมาชิกในครอบครัวทั้งหมดจากการสุ่มตัวอย่าง 200 คน ดังนั้นจึงเป็นผู้ยังอยู่ในวัยศึกษาและว่างงาน 120 คน หรือ 60% ของสมาชิกในครอบครัวที่สุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ผู้ประกอบอาชีพ 80 คนนั้น ประกอบอาชีพรับราชการสูงสุดคือ 33 ราย (41%) รองลงมาคือ ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างบริษัทหรือโรงงานอุตสาหกรรม 24 ราย (30%) โดยสถานที่หรือเขตการปกครองที่มีผู้ประกอบอาชีพสูงสุดคือ เขตพญาไท (26%) ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ รองลงไปคือ เขตบางกะปิและบางเขน (15% และ 14% ตามลำดับ) โดยผู้ทำงานในเขตบางกะปิมีอาชีพเป็นลูกจ้างในหน่วยงานเอกชนและบริษัทหรือโรงงานอุตสาหกรรม แต่ผู้ทำงานในเขตบางเขน ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นข้าราชการมากที่สุด

ดังนั้นในการสุ่มตัวอย่าง เพื่อเปรียบเทียบถึงความได้เปรียบ-เสียเปรียบในกรณีนี้จึงเลือกฐานนิยมที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างนี้คือ ในเคหะชุมชนบางนา เลือกตัวอย่างจากผู้ประกอบอาชีพในเขตพระโขนง (นอกเขตที่อยู่อาศัย) และในเคหะชุมชนรามอินทรา เลือกตัวอย่างผู้ประกอบอาชีพในเขตพญาไท (โดยไม่จำกัดอาชีพใด ๆ ทั้งสิ้น)

ตารางที่ 3.3 แสดงที่ตั้งสถานที่ทำงานของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนรวมอินทราจากการสุ่มตัวอย่าง 50 ตัวอย่าง

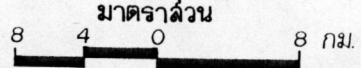
อาชีพ สถานที่ทำงาน	รับราชการ	ลูกจ้าง รัฐวิสาหกิจ	ลูกจ้างหน่วย งาน เอกชน	ลูกจ้างบริษัท และโรงงาน อุตสาหกรรม	รับจ้างทั่วไป	ค้าขาย	รวม
1) ดูลิต	1	-	-	1	-	-	2
2) พระนคร	3	-	1	-	-	-	4
3) บ่อมปราบ	1	-	-	1	-	-	2
4) ปทุมวัน	1	-	1	2	-	-	4
5) บางรัก	-	-	1	-	-	-	1
6) พญาไท	14	-	2	3	-	2	21 (26%)
7) หัวขวง	-	-	-	1	-	-	1
8) ยานนาวา	-	-	2	-	-	-	2
9) บางเขน	7	-	2	3	-	1	11 (14%)
10) บางกะปิ	1	1	4	4	1	1	12 (15%)
11) พระโขนง	1	-	-	6	-	2	9 (11%)
12) มีนบุรี	1	-	-	-	-	-	1
13) ภาษีเจริญ	-	-	-	1	-	-	1
14) ในที่อยู่อาศัย	-	-	-	-	-	4	4
15) ต่างจังหวัด	3	-	-	2	-	-	5
รวม	33 (41%)	1 (1%)	11 (24%)	24 (30%)	1 (1%)	10 (13%)	80 (100%)

- 1 เขตพระนคร
- 2 เขตป้อมปราบ
- 3 เขตสัมพันธวงศ์
- 4 เขตปทุมวัน
- 5 เขตบางรัก
- 6 เขตคลองสาน
- 7 เขตธนบุรี
- 8 เขตบางกอกใหญ่

แผนที่ 3.2 แล่งเขตที่ตั้งที่ทำงานของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชน-
รามอินทรา จากการสุ่มตัวอย่าง

- ① อันดับ 1 : เขตพญาไท
- ② อันดับ 2 : เขตบางกะปิ
- ③ อันดับ 3 : เขตบางเขน
- ④ อันดับ 4 : เขตพระโขนง
- ★ ที่ตั้งเคหะชุมชนรามอินทรา

การศึกษาความได้เปรียบ - เสียเปรียบระหว่างเคหะชุมชนชานเมืองที่มีแหล่งงานและไม่มีแหล่งงาน

3.3) เทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในขั้นตอนการวิเคราะห์ของการศึกษานี้ เป็นการวิเคราะห์โดยใช้ แนวความคิดในการวิเคราะห์หลายด้าน โดยสามารถพิจารณาแยกตามขั้นตอนของการวิเคราะห์คือ

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษา สภาพการใช้ที่ดิน และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชุมชนศึกษาแต่ละแห่ง โดยมีเทคนิคในการวิเคราะห์คือ วิเคราะห์โดยการลงตำแหน่งที่ตั้งของกลุ่มกิจกรรมการใช้ที่ดินต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชุมชนศึกษาแต่ละแห่ง ทั้งจากการสำรวจการใช้ที่ดินในสภาพจริงของการใช้ที่ดินปัจจุบัน และจากแผนที่ของกรมแผนที่ทหาร

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ พฤติกรรมการอยู่อาศัยในแต่ละชุมชน เป็นการวิเคราะห์โดยการประเมินค่าของจำนวนผู้ใช้บริการในแหล่งบริการต่าง ๆ ทั่วไป เปรียบเทียบในระหว่างเคหะชุมชนแต่ละแห่ง เป็นร้อยละ (%) ซึ่งเป็นผลจากการใช้แบบสอบถามในเคหะชุมชนศึกษาทั้ง 4 แห่ง

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ความได้เปรียบ-เสียเปรียบระหว่างเคหะชุมชนชานเมืองที่มีแหล่งงานและไม่มีแหล่งงาน โดยจะพิจารณาความได้เปรียบ-เสียเปรียบระหว่างเคหะชุมชนใน 3 ด้านประกอบกันคือ การเดินทางของผู้อยู่อาศัย เพื่อกิจกรรมในชีวิตประจำวัน สภาพแวดล้อมของชุมชน และสาธารณูปโภค สาธารณูปการในชุมชน ซึ่งมีเทคนิคในการวิเคราะห์ที่คล้ายคลึงกันคือ การให้ค่าน้ำหนัก โดยพิจารณาตามลำดับดังต่อไปนี้

(1) ศึกษาข้อมูลในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น สิ่งแวดล้อม สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และลักษณะการเดินทางประเภทต่าง ๆ จากการสำรวจ สัมภาษณ์ หรือจากแบบสอบถาม

(2) ให้ค่าคะแนนในปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่นำมาพิจารณา ตามความสำคัญหรือประโยชน์ที่เกิดแก่ผู้อยู่อาศัย โดยวิธีการให้ค่าคะแนน จะให้ค่าคะแนนมากที่สุดสำหรับปัจจัยที่มีความได้เปรียบในการอยู่อาศัย หรือปัจจัยที่เกิดประโยชน์ต่อผู้อยู่อาศัยมากที่สุด และค่าคะแนนน้อยที่สุด สำหรับปัจจัยที่แสดงถึงความเสียเปรียบในการอยู่อาศัยหรือปัจจัยที่เกิดประโยชน์ต่อผู้อยู่อาศัยน้อยที่สุด

(3) ปรับค่าคะแนนให้อยู่ในระดับค่าคะแนนมาตรฐานที่ต้องการ (Normalization) ซึ่งในกรณีนี้ใช้ค่าคะแนน 0-3

(4) ให้ค่าน้ำหนัก (Weighting) แก่ปัจจัยต่าง ๆ ตามความเหมาะสม คือ หากเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อผู้อยู่อาศัย หรือมีความถี่ในกิจกรรมนั้น ๆ สูงสุดก็จะให้ค่าน้ำหนักสูงสุด และหากมีความสำคัญลดต่ำลง ก็จะทำให้ค่าน้ำหนักลดลงไปตามลำดับ แต่ทั้งนี้จะพิจารณาตามความเหมาะสมของกิจกรรมนั้น ๆ ด้วย กล่าวคือหากไม่มีความแตกต่างในระหว่างปัจจัยที่พิจารณาเลย ก็จะไม่มีการให้ค่าน้ำหนักเพื่อแสดงความแตกต่างของกิจกรรมแต่อย่างใด

(5) รวมค่าคะแนนที่ได้รับการถ่วงน้ำหนักอีกครั้ง เพื่อสรุปเป็นความได้เปรียบ-เสียเปรียบ โดยรวมของการอยู่อาศัยในระหว่าง เคหะชุมชนแต่ละแห่งในแต่ละด้านที่ได้พิจารณา คือ การเดินทาง, สิ่งแวดล้อม และสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตามลำดับ